

# Европа и лидерство във финансовите иновации (финтех)

**Силвия Кирова\***

**Резюме:** Взаимодействието между технологии и финанси има дълга история, но през последните години сме свидетели на нова вълна от технологични иновации, които навлязоха на финансовите пазари и ги промениха съществено. Целта на това изследване е да проследи развитието на финтех индустрията през последното десетилетие и да покаже къде се намира Европа в настоящия етап спрямо останалия свят по отношение на развитието и използването на финансовите технологични иновации. Представени са също и инициативите, които се предприемат на европейско ниво, за да може Европа да заеме лидерски позиции във финтех, а европейските граждани да се възползват в пълен мащаб от новите технологични възможности.

**Ключови думи:** финансови иновации, технологии, финтех, финансови пазари.

**JEL:** G20, G21, G23, G28.

## Увод

Финтех е термин, който все по-често навлиза в употреба. По същество, финтех е обобщаващо понятие за

\* Силвия Кирова е доктор, главен асистент в катедра „Международни икономически отношения и бизнес“ на УНСС.

технологични иновации, които се използват в сферата на финансовите услуги. В по-тесен смисъл, под финтех се има предвид индустрията, компаниите, които предлагат финансови услуги, базирани на технологични решения.

Взаимодействието между технологии и финанси има дълга история от няколко века и благодарение на това взаимодействие днес можем да се разплащаме с банкови карти, да теглим пари от банкомат, да изпращаме пари от една точка на земята където до друга, да инвестираме в компании извън нашата собствена страна. Въпреки тази дълга история, именно през последното десетилетие станахме свидетели на нова вълна от технологични иновации, които смело навлизат на територията на финансите. Причината за това развитие е, че след кризата от 2008 г. имаме налице няколко много мощни фактора, които доведоха до бурното развитие на технологичните иновации във финансите до такава степен, че финтех компаниите да бъдат определени като „смутители“ (на английски е „disruptors“), които едва ли не нарушават спокойствието на традиционните финансови играчи.

Целта на това изследване е да проследи развитието на финтех индустрията през последното десетилетие и да покаже къде се намира Европа в настоящия етап спрямо останалия свят по отношение на раз-

## Икономическо развитие

витието и използването на финансовите технологични иновации. Представени са също и инициативите, които се предприемат на европейско ниво, за да може Европа да заеме лидерски позиции във финтех, а европейските граждани да се възползват в пълен мащаб от новите технологични възможности.

### Същност и фактори за развитие на финтех

На първо място сред факторите, които предопределят бурното развитие на финтех през последното десетилетие, е драстичната загуба на доверие в банките след Глобалната финансова криза. Именно фактът, че финансовите услуги се основават на доверие правеше банковата индустрия една от най-трудно поддаваща се на смущения извън сектора. Със загубата на това доверие беше отворен пътят на новите играчи. Освен това, по време на кризата много специалисти от банковия сектор загубиха своето работно място и сега използват своите познания и опит, за да предложат традиционните банкови услуги през други канали.

Друг фактор са очакванията на потребителите за по-добри услуги. Редица изследвания (The Future of Finance 2017) показват, че потребителите смятат банковите такси за твърде високи и непрозрачни. Потребителите вярват също, че банките са водени само от желанието за по-голяма печалба, а не се интересуват от техните нужди. Сега те вече виждат алтернативата в технологичните компании, които могат да предложат всяка една от традиционните банкови услуги при по-ниски разходи, по-прозрачни условия и с по-добро клиентско обслужване.

На трето място е възходът на поколението на хилядолетието, известно като Millennials или поколението Y. Това поколение обхваща хората, родени през 80-те и 90-те

години на миналия век и представлява най-голямото на брой поколение в човешката история, което, освен всичко друго, има и значителна покупателна способност. Този демографски фактор е от значение, защото отличителните черти на това поколение и техните покупателни навици са съвсем различни от тези на прешествашите ги (The Massive Millennial Shake Up in Traditional Wealth Management, 2018). Хората от това поколение са в по-малка степен лоялни към някой конкретен доставчик и респективно много по-гъвкави и отворени към алтернативни решения.

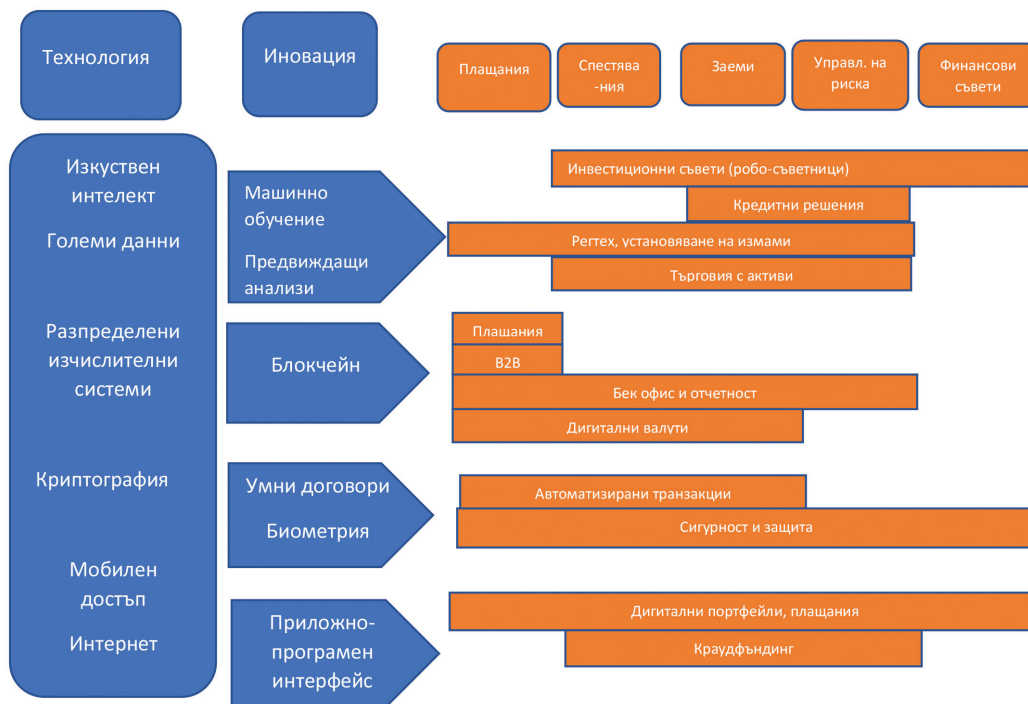
Развитието на информационните и мобилните технологии също спомогна за промяната на средата и нагласите на хората. Широкото разпространение на мобилни телефони и преносими компютри съществено промени начина, по който потребителите ползват услуги, и позволи приобщаване към пазара на потребители, които преди десетилетие бяха изключени от него.

Взаимодействието на всички тези фактори доведе до появата и развитието на финтех и днес за всички участници на финансовите пазари е ясно, че тази вълна коренно променя финансовия сектор. За потребителите се променя начинът, по който получават и използват финансови услуги. Тя постепенно променя бизнес моделите на традиционните участници на финансовите пазари – банки, застрахователи, дружества за управление на активи и т.н. Не на последно място, тази вълна е сериозно предизвикателство за регулаторите и надзорните институции, които все още са в търсене на подход към финтех.

Развитието на финтех се основава на напредъка в няколко фундаментални технологии, които дават тласък на нови приложения във всички сфери на финансовите услуги. На фигура 1 може да се види кои са тези фундаментални технологии, какви иновации са свързани с тях и съответно къде на финансовите пазари те намират приложение.

## Икономическо развитие

## Финансови иновации (финтех)



Фигура 1. Финансови технологии, иновации и приложението им на финансовите пазари

Източник: *Fintech and Financial Services: Initial Considerations, IMF Discussion Note 17/05, June 2017*

Как работят финтех компаниите? Те избират дадена услуга, която банките или други финансови компании традиционно предлагат и се опитват да я доставят на потребителите по-евтино, иновативно, бързо, сигурно и гъвкаво. Първите сфери, в които навлизат финтех компаниите, са презграничните преводи и плащанията, заемите за малки и средни предприятия и управлението на активи. Това са предимно направления, в които банките не успяваха да предложат добри условия за клиентите си. Към днешна дата, иновациите, базирани на технологии, покриват всички възможни финансови услуги: разплащания (тук се включват дигиталните портфейли, споделени плащания, парични трансфери и валутни преводи, разплащания с криптовалута), спестявания, инвестиции и кредитиране (тук спадат платформите за споделено

кредитиране и инвестиране (P2P), компании за студентски заеми, за заеми за малки и средни предприятия), управление на риска и финансово консултиране (кредитни оценки и роботизирани съветници за управление на активи). От гледна точка на технологиите, интересът все повече се пренасочва от по-зрелите сектори на финтех като плащанията и заемите към по-нови направления, каквито са използване на изкуствения интелект и роботизиране на процесите, иншуъртех (използване на технологиите при застраховането) и регтех (сектор на финансовата индустрия, който използва технологии, с цел подобрене на регулаторните процеси). Въпреки че са смятани за сериозни конкуренти на финансовите институции, важно е да се отбележи, че няма нито една финтех компания, която да предлага пълен набор от финансо-

## Икономическо развитие

ви услуги, подобно на универсалните банки. Освен това, за да работят компаниите от финтех сектора, те се нуждаят от сътрудничество с традиционните участници на финансовите пазари.

### Развитие на финтех пазара в периода 2010-2018 г.

В периода от 2010 г. насам финтех пазарът е в непрекъснат възход, като това показват както цифрите за инвестиции във финтех стартапи, така и броя на сделките по финансиране. По данни на консултантската компания KPMG в нейния доклад "The Pulse of Fintech" от 2018 г., в глобален мащаб инвестициите във финтех стартапи нарастват от 2,5 млрд. долара през 2011 г. до 46,7 през 2015 г. Броят на финансираните сделки също нарастват през периода. След този рекорд, през 2016 г. инвестициите спадат до 24,7 млрд. долара. Въпреки спада, равнището на инвестициите е над това от преди 2015 г. През 2017 г. инвестициите във финтех достигат 31 млрд. долара. От 2017 г. се забелязва отгръпване на инвестициите от Китай и САЩ и нарастване на инвестициите във финтех в Европа (с около 121% спрямо предходната година). В САЩ се говори вече за финтех балон, подобно на дот-ком балона от началото на 21-ви век. Отгръпването на инвестициите от финтех стартапи там се обяснява със съмнения в устойчивостта на бизнес моделите на финтех компаниите.

Според доклада на KPMG, само за първата половина на 2018 г. инвестициите във финтех компании възлизат на 57,9 млрд. долара, от които по 14 млрд. са инвестициите в САЩ и Китай и 26 млрд. долара са насочени към европейски финтех компании. От тези 26 млрд. долара 16 млрд. са отишли към Англия. Големият обем от инвестиции в Европа през първата половина на 2018 г. се обяснява с реализирането на две големи сделки по придобиване на финтех компании,

но също така и с повишената активност на фондовете за рисков капитал.

Различни институции правят класации на най-големите финтех компании, като използват различна методология и съвсем естествено стигат до различни резултати, които не са сравними. Така, например, Forbes прави класация на 50-те най-значими финтех стартапи в света Forbes Fintech 50, в която класация попадат само компании, които са частни, а не публични и такива, и които имат дейност и клиентска база в САЩ. Поради тези особености в списъка на Forbes от 50 компании има само 5, които не са базирани в САЩ и сред тях не попадат големи играчи, включително най-голямата частна финтех компания. Подобни класации има и за европейските финтех компании с известен уклон и прегес на английски представители. Консултантската компания KPMG също съставя класация – такава на стоте най-иновативни финтех фирми, като освен стойността им, тя отчита и други фактори, като географско покритие и секторно разнообразие. През 2017 г. сред топ 10 финтех иноватори откриваме 5 китайски, 3 американски и две европейски финтех компании – една английска (Atom Bank) и една немска (Kreditech).

По-надолу е представена класацията на Techcrunch на т.нар. финтех „еднорози“ към 2017 г. Techcrunch е онлайн медия за новини и анализи в областта на технологиите, която разработва и продава бази данни и аналитични материали. В предприемачеството, терминът „еднорог“ означава стартап, стартиращо предприятие, в което обикновено инвестират фондове за рисков капитал и което е достигнало пазарна стойност над 1 милиард долара.

Списъкът с най-големите финтех играчи на Techcrunch съдържа 21 еднорога, които се финансират посредством фондове за рисков капитал. От този списък отсъстват публично търгуваните компании (като например PayPal, смятана за най-старата

финтех фирма). Този списък разкрива доминацията на китайски и американски финтех стартъпи сред най-големите участници на пазара (таблица 1).

Financial е най-голямата финтех компания в света, с пазарна стойност от 60 млрд. долара към 2016 г. Към юли 2018 г. нейната пазарна стойност вече е 150 млрд. долара. Ant

Таблица 1. Списък на финтех еднорозите към 2017 г.

	Компания	Страна на произход	Пазарна стойност (млрд. долара)
	ANT Financial	Китай	60
2.	Lufax	Китай	18,5
3.	Stripe	САЩ	9,2
4.	ZhongAn	Китай	8
5.	JD Finance	Китай	7,1
6.	One97 Communications	Индия	4,83
7.	SoFi	САЩ	4,3
8.	Credit Karma	САЩ	3,5
9.	Adyen	Холандия	2,3
10.	Mozido	САЩ	2,39
11.	Avant	САЩ	2
12.	First2p	Китай	2
13.	Prosper	САЩ	1,9
14.	Lakala	Китай	1,6
15.	Qudian	Китай	1,5
16.	Robinhood	САЩ	1,3
17.	TransferWise	Обединено Кралство	1,1
18.	Gusto	САЩ	1,05
19.	Kabbage	САЩ	1
20.	Funding Circle	Обединено Кралство	1
21.	Rong360	Китай	1

Източник: [www.thefinanser.com](http://www.thefinanser.com)

Според Джеф Дежарден, главен редактор на Visual Capitalist, въпреки големия брой стартъпи в сектора, броят на еднорозите е сравнително малък – 27 броя през 2016 г. От тези 27 най-големи финтех стартъпи, 18 са от САЩ (с обща пазарна стойност 31 млрд. долара), 8 от Китай (с обща пазарна стойност 96,4 млрд. долара) и само 5 от останалата част на света (с обща пазарна стойност 11,5 млрд. долара). Въпреки по-малкия брой еднорози в Китай в сравнение със САЩ, Китай е родината на четирите най-големи по пазарна стойност финтех стартъпи. Ant

Financial е подразделение на Alibaba и оперира най-голямата платформа за онлайн и мобилни плащания, преди известна като Alipay. За сравнение, най-голямата американска финтех компания е Stripe (подобно на Ant Financial работи в областта на плащанията), и нейната пазарна стойност към 2016 г. е 5 млрд. долара. Другите големи американски финтех компании са SoFi (за рефинансиране на студентски заеми, ипотечи и гр.) и Credit Karma (финансови оценки). Интересен факт е, че 64% от американските финтех стартъпи произхождат от Силициевата долина.

## Икономическо развитие

От петте еднорога, произлизащи извън САЩ и Китай в тази класация, четири са европейски компании: Aduen (Холандия), Klarna (Швеция), TransferWise (Обединено Кралство) и Funding Circle (Обединено Кралство). От тях Aduen е с най-голяма пазарна стойност към 2016 г. – 2,3 млрд. долара. Три от тях работят в областта на плащанията, а една-единствена – Funding Circle – в областта на кредитирането.

Плащанията и кредитирането са двете сфери, които са най-добре обхванати от финтех сектора. От всичките 27 еднорога, 15 работят именно в областта на плащанията.

Независимо от източника на данни, тези списъци на финтех еднорозите разкриват подобна картина. В тях доминират китайски и американски стартъпи, като САЩ е родината на най-големия брой еднорози, но Китай води от гледна точка на пазарната стойност. Европа се нарежда след САЩ и Китай както като брой, така и като пазарна стойност на еднорозите, като Англия е водещата европейска държава във финтех сектора.

### **Фактори, обуславящи географските различия в развитието на финтех**

От посочените горе данни става ясно, че Китай е родината на най-големите финтех компании в света. Причините за формирането на Китай във финтех лидер са няколко. На първо място е огромният пазар, характеризиращ се с високо проникване на интернет и мобилни устройства. В Китай има 500 млн. собственици на смартфони, поради което мобилните плащания са много по-развити, отколкото в останалите части на света. Огромните разстояния и откъснатостта на някои населени места превръща мобилните и онлайн решения в единствена възможност за общуване на големи групи от потребители. Другия

фактор, който е свързан с предходните е липсата на достатъчно развити финансови пазари и финансовото изключване на милиони китайски потребители преди кризата. Липсата на развитост на финансовите пазари и финансовото изключване там на практика спомагат за разгръщането на потенциалните възможности на финтех и превръщането на Китай в най-развития финтех пазар.

Машабът на пазара е само една от причините да виждаме финтех гиганти в Китай и САЩ, но не и в Европа, където пазарът все още има осезаеми национални граници. Една очевидна, но понякога пренебрегвана разлика е липсата на езикова бариера в САЩ и Китай и наличието на такава в Европа, между отделните национални пазари.

Друга причина, която се изтъква, е размерът на финансирането и дейността на фондовете за рисков капитал. Финтех стартъпите се финансират главно по линия на бизнес ангелите и фондовете за рисков капитал и тук възможностите в Китай и САЩ са много по-големи. Привличането на финансов ресурс от страна на финтех стартъпите е важно, за да могат за кратко време да „съберат всички парчета от пъзела на своя бизнес“ и да се възползват от инерцията, за да го превърнат в един успешен бизнес модел. Ако големите финтех фирми в Китай и САЩ, създадени след 2000 г. са привличали финансиране средно по 7,3 млрд. долара, то за европейските им конкуренти размерът е в пъти по-малък – 1,6 млрд. долара. Едва в последните 2 години се забелязва тенденцията на увеличаване на интереса към финансиране на финтех в Европа. Отчита се все по-големият интерес на банките в Европа да създават свои фондове за рисков капитал с цел инвестиции във финтех. Подобни инициативи имат Unicredit, Raiffeisen, DBN.

Друга разлика се крие и в начина на финансиране на финтех стартъпите. В САЩ

## Икономическо развитие

финансирането на финтех стартапи се основава на фондове за рисков капитал, бизнес ангели и образователни хъбове около големите американски университети. Силно развитият предприемачески дух и култура, така присъщи за американците, стимулира инвестирването на огромни средства във финтех стартапи с очакването за голям пробив, бърз растеж и печалба. В Европа нещата са по-различни по съвсем различен начин. Броят на инвеститорите във финтех сектора е много по-малък. Обикновено иновациите и работата по финтех произлиза от вече съществуващи компании.

Възвръщаемостта на собствения капитал е от значение за стартиращите финтех бизнес както в Европа, така и САЩ. За инвеститорите, влагащи във финтех стартапи, възможността за реализиране на IPO е важна още от самото начало. В САЩ първичните публични предлагания са много почетни, включително за финтех компаниите и посредством тях компаниите получават много висока пазарна оценка, което позволява на инвеститорите в тях да получат много добра възвръщаемост. Освен това, в САЩ дейността на фондовете за рисков капитал е много по-активна и много финтех стартапи получават финансиране или биват купени от традиционни финансови играчи, преди да помислят за IPO. В Европа стойността на финтех стартапите не се измерва единствено чрез IPO, а по-скоро чрез вътрешната стойност, която тя допринася към стойността на компанията.

Изброените досега фактори дават предимство на САЩ и Китай. Съществуват обаче фактори, които крият възможности Европа да разгърне своя потенциал в тази сфера. Един от тези факторите е от географски характер. Географската близост между градовете в Европа допринася за по-доброто взаимодействие между финанси и технологии. В Европа финансовите центрове са и централните, в които се развива финтех индустрията. Въпреки че разстоя-

## Финансови иновации (финтех)

нията между финансовите центрове в Европа са големи, те са по-малки, отколкото разстоянията в САЩ. Финансовите гиганти в Лондон, например, са заобиколени от най-добрите технологични фирми. За разлика от Европа, в САЩ финансовия бизнес се асоциира с източното крайбрежие (Ню Йорк и Филаделфия), а технологичното развитие е съсредоточено на западния бряг (Сан Франциско).

Друга съществена разлика има във възрастта на занимаващите се с финтех от двете страни на Атлантическия океан. Лицата зад американските финтех стартапи са обикновено на възраст между двадесет и тридесет години и тяхната цел е да предизвикат, да застрашат съществуващия модел на финансовите пазари, а не да се впишат и пригоят към него. В Европа нещата стоят по различен начин. Работещите във финтех сектора предприемачи са обикновено лица на средна възраст, които вече са изминали немалък път в професионалното си развитие и работят, интегрирайки се в съществуващата вече инфраструктура във финансовите столици на Европа. Целта им е не да рушат съществуващите модели и технологии, а да използват технологиите, така че да намаляват разходите, да повишат функционалността и т.н. В този смисъл, европейският финтех не е така „смуцаващ“, както американският и може по-лесно да навлезе в ежедневието на хората.

Не на последно място, съществена разлика между САЩ и Европа е отношението на държавата и нейната намеса в сектора. Смята се, че в Европа средата е по-подкрепяща за финтех стартапите. Нещо повече, през последните години регулаторните промени в Европа са главна движеща сила на развитието на финтех. С влизането в сила на ревизираната Директива за платежните услуги (PSD2) и Регламентът за защита на личните данни (GDPR) Европа се превърна в своеобразен лидер в отво-

## Икономическо развитие

ренто банкиране. Някои държави в Европа, като Англия и Германия, имат правни режими, които подпомагат развитието на алтернативни банкови модели.

В САЩ финтех компаниите имат неогатом добри отношения с регулаторите на щатско и федерално ниво. Суровите правила срещу прането на пари и финансовите измами правят по-труден пътя на продуктите на финтех компаниите до потребителите. Това е още една причина те да търсят да заобиколят съществуващата среда, а не да се впишат в нея.

Въз основа на това се смята, че в Европа финтех секторът не изглежда толкова лъскав и показен, а пътеката към успеха не е толкова бърза както в САЩ, но има устойчиви перспективи за развитие. Тенденциите показват също, че Лондон ще бъде европейската столица на финтех през следващите години и Брекзит не оказва съществено влияние върху потенциала в тази област. Бизнес моделът на развитие на финтех в Европа е по-бавен и методичен, по-зрял, отколкото в Америка. Залага на взаимодействие и развитие на съществуващата рамка, а не на разбиване на стария модел.

### Какви действия предприема Европа, за да се превърне във финтех лидер

През месец март 2018 г. Европейската комисия (ЕК) публикува план за действие в областта на финтех. Пак през месец март 2018 г. Европейският банков орган публикува своя пътна карта за финтех, която очертава приоритетите на ЕБО относно сектора за периода 2018/2019 г. Успоредно с това, ЕБО създаде и Fintech Knowledge Hub, с цел да стимулира обмена на знание в тази област.

В изложението по-надолу е направен преглед на основните положения и намерения, съдържащите се в плана за действие на ЕК.

Планът за действие на ЕК е резултат от предварителни обществени консултации, проведени в периода март-юни 2017 г. В резултат от тези предварителни проучвания, ЕК стига до извода, че на този етап възможностите за широка законодателна и регулаторна намеса са ограничени. Същевременно, ЕК предлага различни инициативи, които смята за необходими, за да може европейските граждани да се ползват в пълна степен от възможностите, които съвременните технологии предлагат.

На първо място, Европейската комисия си поставя за задача да работи за това иновативните бизнес модели да придобият общоевропейско измерение. Важна предпоставка за това е да има ясни и съвместими правила за лицензиране. В Европейския съюз регулирането и надзора на финансовите институции се осъществява в зависимост от характера на дейността, продукта или услугата, които се предоставят. Благодарение на европейския паспорт, финансовите институции, които са получили лиценз в една държава членка, могат да представят услугите си в целия Европейски съюз. Участниците в консултациите по финтех смятат, че и най-иновативните бизнес модели могат да работят по съществуващите европейски разпоредби, стига те да осигурят възможности да се приложи пропорционалност при регистрацията или лицензирането. Европейските органи откриват съществуващи различия в лицензионните и регистрационни режими или различия в подходите на отделните национални регулаторни органи. За тази цел ЕК приканва европейските надзорни органи до началото на 2019 г. да прегледат съществуващите режими и да направят оценка доколко те са приложими към новите пазарни играчи.

Освен това, някои нови дейности, като краудфъндинг и реер-2-реер платформите не попадат изцяло в приложното поле на съществуващото законодателство. Пора-



## Икономическо развитие

ди това, вече 11 държави от ЕС са приели свое законодателство, регулиращо тази дейност. Различията в националните законодателства пречат да се създаде единен пазар за crowdfunding, затварят отделните играчи на националните им пазари и им пречат да постигнат европейски мащаб. Поради това, ЕК предлага прилагането на Европейски паспорт за тези пазарни участници, които изберат да работят като европейски доставчици на услуги за споделено финансиране (European Crowdfunding Service Providers – ECSP).

Комисията отчита и наблюдава развитието на пазара на крипто-активи и на ICO (initial-coin-offering), заедно с останалите европейски регулаторни органи и международни финансови институции. Въз основа на анализ на възможните рискове, Комисията ще вземе решение дали и кога да предприеме регулаторни действия в тази област.

Целта на ЕК е да се работи за повишаване на конкуренцията и сътрудничеството между пазарните участници чрез общи стандарти и оперативни решения. Разбирането е, че финтех пазарът не може да развие своя пълен потенциал без да се формира конкурентна среда на отворени стандарти и улеснен достъп и обмен на информация между отделните играчи. В тази връзка, промените в Директивата за платежните услуги, влезли в сила от началото на 2018 г., представляват едно добро тестване – от банките се изисква да осигурят достъп на финтех индустрията до информация за платежните сметки на клиентите си, така че те да имат възможност да им предоставят своите услуги.

Европейската комисия работи също в посока да подпомогне появата на иновативни бизнес модели в Европа чрез иновативни фасилитатори. От отговорите, които ЕК е получила в процеса на обществени консултации, става ясно, че сред финансо-

## Финансови иновации (финтех)

вите надзорници има явен интерес да се задълбочат познанията им за най-новите тенденции във финтех, както и да се подсилят връзките между надзорници и пазарни участници. В 13 държави в Европейския съюз вече работят т.нар. „финтех фасилитатори“, които осигуряват подкрепа на фирмите в процеса на лицензиране. Финтех фасилитаторите са организирани като хъбове за иновации или регулаторни опитни станции (regulatory sandboxes). Последните са контролирани „сигурни пространства“, подобно на опитни полета, в които иновативни компании могат да тестват своите нови продукти, услуги и бизнес модели, без да бъдат подложени още от самото начало на всички регулаторни изисквания. Тези форми от една страна позволяват на фирмите по-добре да разбират изискванията и очакванията на регулаторите, а от друга страна позволяват на регулаторите и надзорниците да разбират по-добре новите бизнес модели и развиващите се на пазара тенденции. Отношението към финтех фасилитаторите е смесено. Финтех индустрията ги приветства, а част от надзорните институции смятат, че създаването им и участието им в такива структури излиза извън техния мандат.

Втори приоритет на ЕК в плана за действие е подкрепата за навлизането на технологичните иновации във финансовия сектор. Работата на ЕК по този приоритет е насочена към идентифициране и премахване на барьерите пред навлизането на новите технологии във финансовия сектор. Резултатите от обществените консултации посочват, че съществуват някои законови барieri, като изисквания за писмена идентификация или необходимост от физическо присъствие. Липсата на ясни и хармонизирани процеси за онлайн идентификация на лицата, които да са в съответствие с правилата за противодействие на прането на пари и защита на личните данни, също са посочени като

## Икономическо развитие

пречка пред навлизането на финтех. Друго направление в работата по тази точка ще бъде премахването на пречките пред облачните услуги.

Оценявайки важността на блокчейн технологията и нейния потенциал да промени всички сектори на икономиката и обществото, ЕК ще работи също и за премахване на всички пречки и създаването на благоприятна среда, така че този потенциал да бъде използван. В тази връзка, през месец февруари 2018 г. е създаден EU Blockchain Observatory and Forum, с амбицията да съдейства за повишаване на конкурентоспособността на Европа и завоюването на технологично лидерство.

ЕК планира да създаде EU FinTech Lab, като целта е да се повиши капацитета и разбирането на регулаторите и надзорниците за новите технологии. Идеята на това начинание е в неутрална обстановка да се стимулират дискусиите между финтех бизнеса и регулатори и надзорници.

Третият приоритет в плана на ЕК е свързан с повишаване на сигурността и интегритета на финансовия сектор. Финансовият сектор е един от най-подготвените сектори в икономиката, но и същевременно най-застрашеният от кибер-рискове. Ето защо ЕК смята за своя задача да гарантира сигурността и устойчивостта на финансовия сектор. С тази цел ЕК предлага в своя план за действие създаването на европейска рамка за сертифициране на продукти и услуги, свързани с информационната сигурност.

### Заключение

Последните десет години са белязани от значителни технологични иновации, които навлизат във финансовата сфера, предизвикват традиционните участници на финансовите пазари и регулаторите и коренно променят начина, по който потребителите потребяват финансови услуги.

Развитието на финтех е съпроводено и с масово навлизане на финтех компании, като през този период инвестициите във финтех стартъпи, броят и размерът на сделките нарастват непрекъснато. Въпреки че към настоящия момент лидерството във финтех е в ръцете на Китай и САЩ, тенденциите от последните две години показват отчетливо повишаване на интереса към финтех в Европа, като се увеличават инвестициите във финтех компании, броят на сделките и средният обем на инвестициите. Анализът на факторите, които предопределят географските различия е развитието на финтех в повечето случаи дават предимство на САЩ и Китай, но в тези пазари развитието на финтех достига известна зрялост и можем да очакваме, че в Европа бъдещето на финтех предстои. Бизнес моделът на европейските стартъпи и екосистемата, в която се развива финтех като цяло изглеждат устойчиви и носят потенциал. Според експертите, финтех в Европа се развива по-бавно, но по-устойчиво, промяната идва предимно отвътре, стреми се да се интегрира в съществуващата инфраструктура, а не да я предизвика и разбие.

През последните няколко години финтех индустрията се развива и в България, като страната ни предлага добри условия и възможности, а финансовите регулатори следят внимателно развитието и стартираха някои инициативи по отношение на финтех. Познаването на особеностите и на проблемите на финтех в Европа ще бъде ключово за създаването и поддържането на добра среда, в която да израснат български финтех стартъпи.

Бъдещето е в ръцете на всички участници в тази среда – на традиционните финансови играчи, на новите „смутители“ и на регулаторите. От техните действия и взаимодействие ще зависи дали Европа ще заеме място сред лидерите във финансовите иновации.

**Цитирани източници:**

Desjardins, J., 2016. 27 Fintech Unicorns, and where they were born, *Visual Capitalist* [online] Available at: <http://www.visualcapitalist.com/27-fintech-unicorns-where-born> [Accessed: October 18, 2018].

European Commission, 2018. Fintech Action Plan: For a more competitive and innovative European financial sector, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, The European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM 2018/0109, [online] Available at: [https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-fintech\\_en](https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-fintech_en) [Accessed October 18, 2018].

European banking authority, 2018. Fintech Roadmap, [online] Available at: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1919160/>

EBA+FinTech+Roadmap.pdf [Accessed October 18, 2018].

EY Global Consumer Banking Survey 2016: Winning the battle for relevance.

IMF, 2017. Fintech and Financial Services: Initial Considerations, IMF Discussion Note 17/05, June 2017.

KPMG, 2018. The Pulse of Fintech-2018, [online] Available at: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/insights/2018/07/pulse-of-fintech-h1-2018.html> [Accessed October 18, 2018].

The Massive Millennial Shake Up in Traditional Wealth Management, 20.03.2018, [online] Available at: <https://thefinancialbrand.com/71459/millennial-wealth-management-banking-digital-cx-trends/> [Accessed March 18, 2019].

Transferwise, The Future of Finance 2017: Breaking Up is hard to do, [online] Available at: <https://transferwise.com/gb/blog/future-of-finance-2017> [Accessed March 18, 2019].